

Gençlerin Dijital Ortamlarda Siyasal Katılımları¹

Güler CENDER²

Zafer KUŞ³

Gönderim Tarihi: 26.03.2024

Yayın Tarihi: 24.12.2024

Makale Türü: İnceleme Makalesi

Öz

Bu araştırmanın amacı, 15-29 yaş aralığındaki gençlerin dijital ortamlardaki siyasal katılımlarını belirlemektir. Araştırmada, karma yöntem desenlerinden *açımlayıcı desen* kullanılmıştır. Nicel verilerin toplanmasında tarama (survey) modeli, nitel verilerin toplanmasında ise nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) modeli tercih edilmiştir. Nicel verilerin analizinde betimsel istatistikler ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, gençlerin siyasete genelde orta düzeyde ilgi gösterdiğini, ancak sosyal baskılar ve politik görüşlerinin olası sonuçlarından duydukları endişeler nedeniyle siyasetten uzak durduklarını ortaya koymuştur. Dijital platformlar, gençler için önemli bir alan sunmakla birlikte, çoğu gencin aktif katılımdan ziyade politik gündemi takip etmekle sınırlı kaldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dijital Ortam, Genç, Sosyal Medya, Politika, Siyasal Katılım

Political Participation of Youth in Digital Media

Abstract

This research aims to assess the political engagement of individuals aged 15 to 29 in digital contexts. The research utilized an exploratory design based on a combination of methods. We employed a survey model to collect quantitative data, and used a phenomenological model, a qualitative research methodology, to gather qualitative data. We used descriptive statistics and one-way analysis of variance (ANOVA) to analyze the quantitative data, and content analysis to examine the qualitative data. The study's findings indicated that young individuals exhibit a modest interest in politics; nonetheless, they tend to avoid political engagement due to societal pressures and apprehensions over the potential repercussions of their political opinions. Digital platforms offer a significant platform for youth engagement, yet most young individuals opt to conform to the political agenda instead of actively participating.

Key Words: Politic, Digital Media, Youth, Political Participation, Social Media

Giriş

Çağımızda teknolojiye yaşanan baş döndürücü gelişmeler, bütün alanları etkilediği gibi demokratik hayata katılım yollarını da etkilemiştir. Teknolojinin sağladığı imkanlar ve dijital ortamlar vatandaşlara daha kısa sürede, daha fazla bilgiye ulaşma imkânı sunmaktadır. Teknolojik gelişmeleri

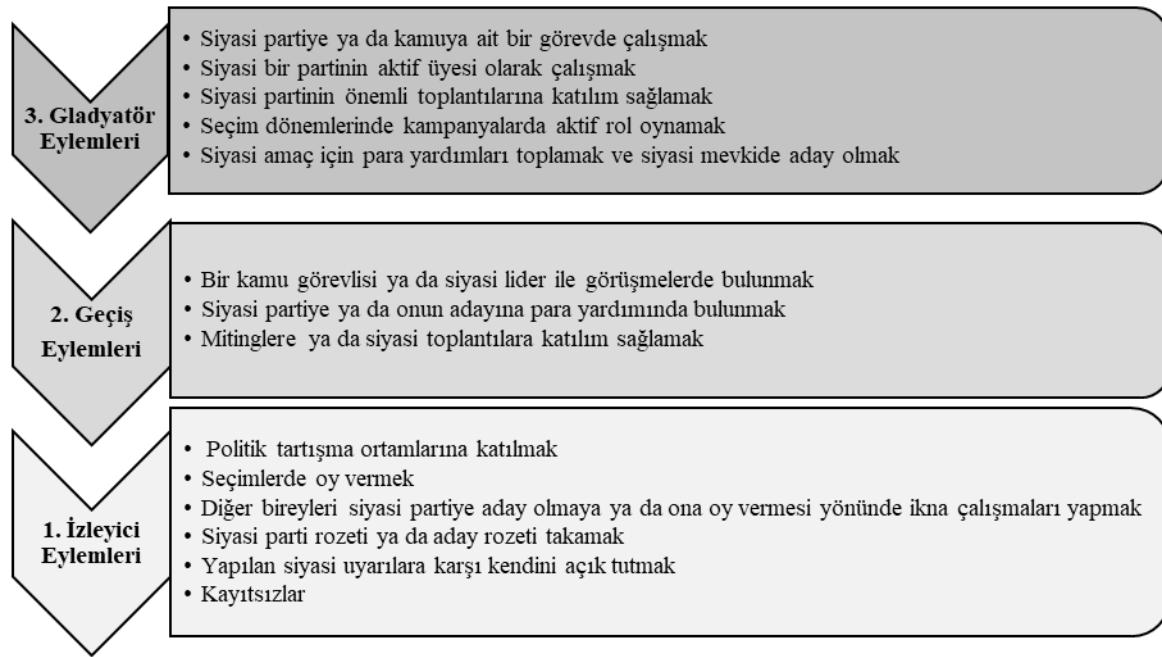
¹ Birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yaptığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Güler Cender, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye, cenderguler@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0305-3437

³ Sorumlu Yazar: Zafer Kuş, Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye, zkus@ahievran.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4371-8114

ve dijital ortamları en çok kullananlar arasında genç bireyler yer almaktadır. Bu gelişmeler, gençlere siyasal katılım açısından alternatif pek çok katılım olanağı sunmaktadır. Siyasal katılımın açık bir tanımı ve tek bir yolu bulunmamaktadır. Literatürde siyasal katılımın çeşidi ve düzeyi ile ilgili birçok farklı açıklama yer almaktadır. Basitçe siyasal katılım, toplumun bir üyesi olan bireylerin siyasal iktidarın aldıkları karar ve kuralları kendi çıkarları açısından iktidarı etkileme amacıyla yaptıkları her türlü faaliyettir (Dursun ve Altunoğlu, 2013:103).

Bireylerin toplumsal yapı içerisinde siyasete olan ilgileri farklı düzeylerde karşımıza çıkmaktadır. Kapani (2015) katılımı; hiyerarşi ve yoğunluk açısından en alt düzey katılma, orta düzey katılma ve üst düzey katılma olarak sınıflandırmıştır. Robert Dahl siyasal katılım düzeyini dört düzey olarak belirlemiştir. Bu dört düzey, bilgi düzeyi, eylem düzeyi, ilgi düzeyi, önemseme düzeyidir. Milbrath (1965) ise siyasal katılım düzeylerini yapılan eylemlerin zorluk derecesine göre üç basamağa ayırarak incelemiştir. Şekil 1' de Milbrath'ın siyasal katılım düzeyleri şu şekilde gösterilmektedir:

Şekil 1. Milbrath'ın Siyasal Katılım Düzeyleri

Milbrath, siyasal katılım düzeylerini, bireylerin seçimlerde oy vermekten, siyasi faaliyetlerde aktif rol oynamak ve siyasal katılım davranışı olarak yorumlamıştır. İzleyici eylemleri, geçiş eylemleri, gladyatör eylemleri basamakları siyasal katılım düzeylerinin düşük düzeyden yüksek düzeye doğru sıralanması şeklinde sıralanmıştır. Siyasal katılım sürecinde karar verme sürecini doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerin başında bireye ait özelliklerden yaş gelmektedir. Avrupa ülkelerine göre genç nüfus oranının en yüksek olduğu ülke Türkiye'dir. Türkiye'de 15-24 yaş grubunda yani genç yaş grubu aralığında yaklaşık 13 milyon kişi yer almaktadır. Toplam nüfus içerisindeki genç nüfus oranı %15,2' dir. OECD genç kabul ettiği 15-29 yaş grubundaki genç nüfus oranı ise Türkiye'de çok daha yüksektir. Özellikle gençler, internet aracılığı ile dijital araçları kullanmaya, önceki nesle göre, daha istekli ve adaptif görünmektedir. Gençler arasında yaygın olarak kullanılan cep telefonu, bilgisayar, tablet, akıllı saatler vb. teknolojik araçlar ve diğer bilişim teknolojileri, gençlerin düşünme biçimlerini de etkiler hale gelmiştir. TÜİK (2022) verilerine göre Türkiye'de internet erişim imkanı olan hanelerin oranı (%94,1); bireylerde ise internet kullanımı (%85)'dir. Gençlerin bireysel internet kullanım oranı ise daha yüksektir.

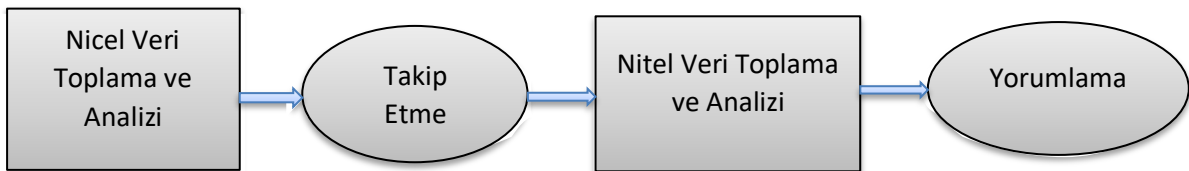
Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de gençlerin, teknoloji ve ulaşılabilirlik açısından sağlanan imkanlar ile siyasal katılım davranışlarında da değişiklikler olmuştur. Artık oy verme, parti rozeti taşıma, mitinge katılma gibi geleneksel siyasal katılımın yanında dijital olarak toplumsal ve politik hayata katılım önemli hale gelmiştir. Özellikle dijital ortamların sunduğu özgür, kolay, daha hızlı paylaşım imkanları gençleri bu alana çekebilmektedir. Bu durum demokrasi açısından da oldukça önemlidir. Çünkü vatandaşların siyasal katılımı demokrasinin sigortasıdır. Ancak uzun süredir özellikle Avrupa ülkeleri ve ABD başta olmak üzere demokratik ülkelerde gençlerle yapılan araştırmalar gençlerin politik katılım oranlarının önceki nesillere göre oldukça düşük olduğunu ortaya koymaktadır (Cross & Young, 2008; Euyoupart 2005; Kimberlee, 2002; Quintelier, 2007). Özellikle son yıllarda yapılan birçok araştırma ise dijital araçların gelişiminin gençlerin politikaya olan ilgilerini ve politik katılımı artırdığını ileri sürmektedir (Lin & Hong, 2015). Diğer yandan bazı araştırmalar ise gençlerin dijital ortamları yaygın olarak eğlence ve iletişim amaçlı kullandığını vurgulamaktadır (Katz & Rice, 2002).

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de 15-29 yaş aralığındaki gençlerin, dijital ortamlarda siyasal katılımlarını ve siyasal katılımlarını etkileyen temel faktörleri araştırmaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli / Deseni

Gençlerin dijital ortamlarda siyasal katılımlarının araştırıldığı bu çalışmada *karma (mixed) model* kullanılmıştır. Karma model, araştırmacının araştırmasında belirlediği problemi anlamlandırabilmek için hem nicel hem de nitel olarak topladığı verileri birbirleriyle ilişkilendirmesidir. (Creswell, 2021). Araştırmada karma model yaklaşımına ait bir desen türü olan *açımlayıcı desen* kullanılmıştır. Açımlayıcı desen yaklaşımı iki aşamadan oluşan bir desendir. Araştırmacının ilk aşamada nicel verileri topladığı, bulguları analiz ettiği, daha sonra bu bulgular doğrultusunda ikinci aşamanın planlamasını yaptığı bir desendir. Şekil 2’ de açımlayıcı desen aşamaları verilmiştir (Creswell, 2016:224).

Şekil 2: Araştırmada Kullanılan Açımlayıcı Desen Süreci

Araştırmaya ilk nicel verilerin toplanması ile başlanılmıştır. Nicel verilerin elde edilmesinde *tarama (survey)* modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, araştırmacının ele aldığı bir insan toplumunun veya bir örnek topluluğa, söz konusu topluluğun davranışlarını, tavırlarını, düşüncelerini ve özelliklerini belirlemek, tanımlamak üzere anket uyguladığı nicel bir araştırma modelidir (Creswell, 2012:376). Daha sonra az sayıda katılımcı ile birebir görüşmeler yapılarak nitel veriler toplanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenemoloji) deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın nicel örneklemini, amaçlı örneklem yöntemi ile belirlenmiş, yaşları 15 - 29 arasında olan toplam 521 genç oluşturmaktadır. Örneklem grubundan verilerin bir bölümü Google form aracılığı ile online, bir bölümünden ise yüz yüze olarak toplanmıştır. Ölçek uygulanmadan önce gençlere araştırma hakkında gerekli açıklamalar yapılmıştır ve ölçeğin hangi amaçla kullanılacağı belirtilmiştir. Ölçek gönüllülük ilkesi doğrultusunda uygulanmıştır. Araştırmanın etiği

doğrultusunda gençlerin isimleri istenmemiştir. Nicel örneklem grubundaki katılımcılara ait demografik özellikler tablo 1. 'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Nicel Örneklem Grubundaki Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Kişisel Bilgiler	f	%	Kişisel Bilgiler	f	%
Cinsiyet			Yasadığı yer		
Kadın	257	49	İl	363	70
Erkek	264	51	İlçe	124	24
			Köy	34	7
Yaş Düzeyleri			Gençlerin		
15 -18 yaş	56	11	Eğitim Durumu		
19 -22 yaş	166	32	Ortaokul	5	1
23 -26 yaş	170	33	Lise	56	11
27-29 yaş	129	25	Ön Lisans	36	7
			Lisans	347	67
			Lisansüstü	77	15
Anne Eğitim Durumu			Baba Eğitim Durumu		
Okuryazar değil	44	8	Okuryazar değil	11	2
İlkokul	229	44	İlkokul	152	29
Ortaokul	72	14	Ortaokul	86	17
Lise	92	18	Lise	126	24
Üniversite	77	15	Üniversite	132	25
Lisansüstü	7	1	Lisansüstü	14	3
Toplam	521	100	Toplam	521	100

Nicel veriler toplandıktan daha sonra ikinci aşamada 15- 29 arasında değişen 12 genç ile birebir görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılacak gençler belirlenirken özellikle yaş, cinsiyet, öğrenim durumu ve siyasal katılım düzeylerinin çeşitlilik göstermesine dikkat edilmiştir. Ulaşılan bu gençlere yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmadan önce araştırmanın amacı ve araştırma hakkında çeşitli açıklamalar yapılmıştır. Görüşmenin ses kaydının alınacağı ve sadece bu araştırma için kullanılacağı belirtilerek gönüllülük ilkesi doğrultusunda görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılan gençlere ait bilgiler tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Nitel Çalışma Grubundaki Katılımcılara Ait Kişisel Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu
K 1	Erkek	23	Lisans
K 2	Erkek	27	Lisansüstü
K 3	Erkek	15	Orta Öğretim
K 4	Erkek	19	Orta Öğretim
K 5	Erkek	25	Lisans
K 6	Erkek	19	Orta Öğretim
K 7	Kadın	24	Lisans
K 8	Kadın	21	Orta Öğretim
K 9	Kadın	26	Lisansüstü
K 10	Kadın	23	Lisans
K 11	Kadın	29	Lisansüstü
K 12	Kadın	26	Lisans

Veri Toplama Aracı

Araştırmada nicel verilerin toplanma sürecinde Güler ve Sezgin (2019) tarafından geliştirilen ve iki bölümden oluşan “*Twitter’da Siyasal Katılım*” adlı ölçek kullanılmıştır. Bu ölçek beşli likert şeklinde hazırlanmış ve biri olumsuz, 35’ i olumlu ifade olmak üzere 36 maddeden oluşan bir ölçektir. Bu boyutlar ve madde sayıları tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Ölçek boyutu ve madde sayısı

BOYUT	MADDE SAYISI
1. Boyut: Siyasal İfade	8
2. Boyut: Siyasal Tartışmalara Katılma	9
3. Boyut: Politika Takip	5
4. Boyut: Propaganda, Yürüyüş ve Grev	5
5. Boyut: Yerel Yönetim ve Yardım	4
6. Boyut: Siyasal Temsilcilerle Etkileşim	3
7. Boyut: Kampanya	2

Nitel verilerin toplama sürecinde *yarı yapılandırılmış görüşme protocolü* kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşmeci tarafından ilgili konu ve kapsam doğrultusunda önceden hazırlanmış sorular doğrultusunda, bu sorular veya konular hakkında kapsamlı bilgi almak amacıyla görüşmeciye soruların yöneltilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021:130). Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular nicel ölçekteki boyutlara paralel olarak hazırlanmıştır. Görüşme formu sekiz açık uçlu özgün sorudan ve bu soruların alt maddelerinden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada nicel boyut verilerinin analizi aşamasında katılımcılara uygulanan anketten elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmacı tarafından toplanan verilerin çözümlenmesinde betimleyici veri analizi kullanılmıştır. Betimleyici analizler kapsamında yüzde-frekans tabloları, bağımsız gruplar için T testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmanın nicel veri analizinde ankette yer alan 36 maddenin dağılımını belirlemek için yüzde frekans analizi kullanılmıştır. Bağımsız gruplar arasındaki anlamlı farklılığı test etmek için T testi ile belirlenen değişken cinsiyet değişkenidir. Araştırmada iki ya da daha fazla evrene ait olan puanları karşılaştırmak amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmada tek yönlü varyans analizi kapsamında incelenen özellikler yaşanan yer değişkeni, anne eğitimi, baba eğitimi değişkenleri, eğitim durumu değişkenidir.

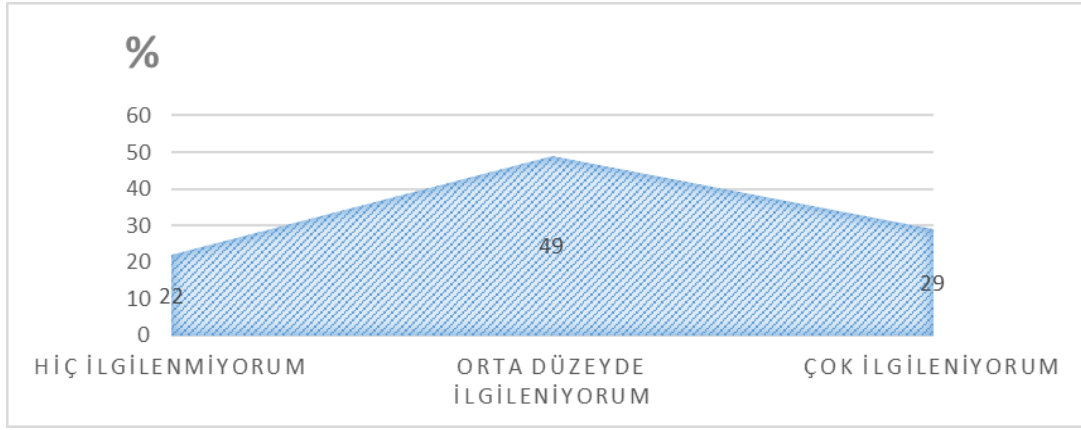
Nitel veriler, araştırmanın amaçları doğrultusunda, daha önce belirgin olmayan konuların ve boyutların ortaya çıkarılmasını sağlamak amacıyla içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2021:243). Bu analiz sürecinde, verilerin düzenli bir şekilde çözümlenmesi ve yorumlanması için yapılandırılmış bir yöntem izlenmiştir. Öncelikle, gerçekleştirilen görüşmeler, araştırmacı tarafından dikkatlice yazıya dökülmüştür. Transkriptlerin hazırlanmasında, ifadelerin doğruluğuna ve katılımcıların görüşlerinin bağlam içinde korunmasına özen gösterilmiştir. Daha sonra, veriler MAXQDA 2020 nitel veri analizi programı kullanılarak analiz edilmiştir. Kodlama

aşamasında, araştırma sorularına uygun olarak tematik kodlar geliştirilmiştir. Bu kodlar, içerik analizinin temel prensipleri doğrultusunda, benzerlik ve farklılıklarına göre kategorilere ayrılmıştır. Her bir kategori, araştırmanın teorik çerçevesine uygun şekilde tematik olarak gruplandırılmıştır. Analiz sürecinde ayrıca, temalar ve alt temalar oluşturularak verilerin genel bağlamı derinlemesine incelenmiştir. Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda kendilerine ait doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Kadın katılımcılar “*KKI*” ve erkek katılımcılar ise “*EKT*” şeklinde kısaltılmıştır.

Bulgular

Nicel Araştırmaya Ait Bulgular

Gençlerin Politikaya Olan İlgileri

Şekil 3. Araştırmaya Katılan Gençlerin Politikaya Olan İlgilerinin Ağırlıklı Dağılımı

Şekil 3’ te görüldüğü gibi araştırmaya katılan gençlerin politikaya olan ilgilerinin ağırlıklı dağılımı %22 oranı ile “*Hiç İlgilenmiyorum*”, %49 oranı ile “*Orta Düzeyde İlgileniyorum*” ve %29 oranı ile “*Çok İlgileniyorum*” şeklinde sonuçlanmıştır. Bu durum gençlerin politikaya ilgilerinin %49 oranı ile orta düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4. Siyasal Katılım Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Ortalamalar

Alt Boyutlar	n	\bar{x}	Ss
Siyasal İfade	521	2,51	1,0089
Siyasal Tartışmalara Katılma	521	2,23	,9296
Politika Takip	521	3,64	,8975
Propaganda, Yürüyüş ve Grev	521	2,65	,6581
Yerel Yönetim ve Yardım	521	2,14	,9450
Siyasal Temsilciler ile İletişim	521	2,02	,9432
Kampanya	521	2,42	1,0822
Ortalama	521	2,53	,7622

Tablo 4’e göre Siyasal katılım ölçeği alt boyutlarında en yüksek ortalamaya sahip *Politika Takip* alt boyutu ($\bar{x}=3,64$) olduğu görülmektedir. En düşük ortalamaya sahip alt boyutun ise “*Siyasal Temsilciler ile İletişim*” alt boyutu ($\bar{x}=2,02$) olduğu görülmektedir. Bu durum gençlerin siyasal

temsilciler ile iletişim kurma konusunda katılım göstermediklerini ortaya koymaktadır. Ortalama değeri düşük olan bir diğer alt boyut *Yerel Yönetim ve Yardım* ($x=2.14$) boyutudur.

Cinsiyete Göre Gençlerin Siyasal Katılım Ortalamaları Arasındaki T- Testi Sonuçları

Tablo 5. *Cinsiyete Göre Gençlerin Siyasal Katılım Ortalamaları Arasındaki t- Testi Sonuçları*

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p																																																																																
Siyasal İfade	Kız	257	19,66	7,543	512	1,274	,203																																																																																
	Erkek	264	20,56	8,546				Siyasal Tartışmalara Katılma	Kız	257	18,86	7,570	509	3,344	,001	Erkek	264	21,29	8,926	Politika Takip	Kız	257	18,08	4,335	519	,659	,510	Erkek	264	18,34	4,636	Propaganda, Yürüyüş ve Grev	Kız	257	13,20	3,056	512	,467	,641	Erkek	264	13,34	3,508	Yerel Yönetim ve Yardım	Kız	257	7,98	3,257	496	3,646	,000	Erkek	264	9,17	4,149	Siyasi Temsilciler ile Etkileşim	Kız	257	5,74	2,553	508	2,764	,006	Erkek	264	6,42	3,042	Kampanya	Kız	257	4,85	2,012	512	,040	,968	Erkek	264	4,85	2,306	Toplam	Kız	257	88,40	24,786	507	2,327	,020
Siyasal Tartışmalara Katılma	Kız	257	18,86	7,570	509	3,344	,001																																																																																
	Erkek	264	21,29	8,926				Politika Takip	Kız	257	18,08	4,335	519	,659	,510	Erkek	264	18,34	4,636	Propaganda, Yürüyüş ve Grev	Kız	257	13,20	3,056	512	,467	,641	Erkek	264	13,34	3,508	Yerel Yönetim ve Yardım	Kız	257	7,98	3,257	496	3,646	,000	Erkek	264	9,17	4,149	Siyasi Temsilciler ile Etkileşim	Kız	257	5,74	2,553	508	2,764	,006	Erkek	264	6,42	3,042	Kampanya	Kız	257	4,85	2,012	512	,040	,968	Erkek	264	4,85	2,306	Toplam	Kız	257	88,40	24,786	507	2,327	,020	Erkek	264	93,98	29,587								
Politika Takip	Kız	257	18,08	4,335	519	,659	,510																																																																																
	Erkek	264	18,34	4,636				Propaganda, Yürüyüş ve Grev	Kız	257	13,20	3,056	512	,467	,641	Erkek	264	13,34	3,508	Yerel Yönetim ve Yardım	Kız	257	7,98	3,257	496	3,646	,000	Erkek	264	9,17	4,149	Siyasi Temsilciler ile Etkileşim	Kız	257	5,74	2,553	508	2,764	,006	Erkek	264	6,42	3,042	Kampanya	Kız	257	4,85	2,012	512	,040	,968	Erkek	264	4,85	2,306	Toplam	Kız	257	88,40	24,786	507	2,327	,020	Erkek	264	93,98	29,587																				
Propaganda, Yürüyüş ve Grev	Kız	257	13,20	3,056	512	,467	,641																																																																																
	Erkek	264	13,34	3,508				Yerel Yönetim ve Yardım	Kız	257	7,98	3,257	496	3,646	,000	Erkek	264	9,17	4,149	Siyasi Temsilciler ile Etkileşim	Kız	257	5,74	2,553	508	2,764	,006	Erkek	264	6,42	3,042	Kampanya	Kız	257	4,85	2,012	512	,040	,968	Erkek	264	4,85	2,306	Toplam	Kız	257	88,40	24,786	507	2,327	,020	Erkek	264	93,98	29,587																																
Yerel Yönetim ve Yardım	Kız	257	7,98	3,257	496	3,646	,000																																																																																
	Erkek	264	9,17	4,149				Siyasi Temsilciler ile Etkileşim	Kız	257	5,74	2,553	508	2,764	,006	Erkek	264	6,42	3,042	Kampanya	Kız	257	4,85	2,012	512	,040	,968	Erkek	264	4,85	2,306	Toplam	Kız	257	88,40	24,786	507	2,327	,020	Erkek	264	93,98	29,587																																												
Siyasi Temsilciler ile Etkileşim	Kız	257	5,74	2,553	508	2,764	,006																																																																																
	Erkek	264	6,42	3,042				Kampanya	Kız	257	4,85	2,012	512	,040	,968	Erkek	264	4,85	2,306	Toplam	Kız	257	88,40	24,786	507	2,327	,020	Erkek	264	93,98	29,587																																																								
Kampanya	Kız	257	4,85	2,012	512	,040	,968																																																																																
	Erkek	264	4,85	2,306				Toplam	Kız	257	88,40	24,786	507	2,327	,020	Erkek	264	93,98	29,587																																																																				
Toplam	Kız	257	88,40	24,786	507	2,327	,020																																																																																
	Erkek	264	93,98	29,587																																																																																			

Tablo 5' te görüldüğü üzere gençlerin dijital ortamlarda siyasal katılımları, siyasal ifade, politik takip, Propaganda, yürüyüş ve grev, kampanya alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Siyasal tartışmalara katılma, yerel yönetim ve yardım, yerel yönetim ve yardım alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu alt boyutlarda farklılıklar erkekler lehinedir.

Gençlerin Dijital Ortamlarda Siyasal Katılımlarının Yaşadığı Yer Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi

Tablo 6. *Gençlerin Dijital Ortamlarda Siyasal Katılımlarının Yaşadığı Yer Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi*

Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	SD	KO	F değeri	P
Siyasal İfade	Gruplar arası	70,867	2	35,434	,543	,581
	Gruplar içi	33740,500	517	65,262		
	Toplam	33811,367	519			
Siyasal Tartışmalara Katılma	Gruplar arası	211,273	2	105,637	1,512	,221
	Gruplar içi	36186,734	518	69,859		
	Toplam	36398,008	520			
Politika Takip	Gruplar arası	65,257	2	32,628	1,624	,198
	Gruplar içi	10408,094	518	20,093		

	Toplam	10473,351	520			
Propaganda, Yürüyüş ve Grev	Gruplar arası	13,801	2	6,901	,636	,530
	Gruplar içi	5617,949	518	10,845		
	Toplam	5631,750	520			
Yerel Yönetim ve Yardım	Gruplar arası	14,242	2	7,121	,497	,608
	Gruplar içi	7415,858	518	14,316		
	Toplam	7430,100	520			
Siyasi Temsilciler ile Etkileşim	Gruplar arası	26,089	2	13,044	1,633	,196
	Gruplar içi	4137,850	518	7,988		
	Toplam	4163,939	520			
Kampanya	Gruplar arası	3,942	2	1,971	,420	,657
	Gruplar içi	2432,262	518	4,695		
	Toplam	2436,203	520			
Toplam	Gruplar arası	1348,085	2	674,043	,895	,409
	Gruplar içi	390208,813	518	753,299		
	Toplam	391556,898	520			

Tablo 6' da görüldüğü üzere gençlerin dijital ortamlarda siyasal katılımlarının yaşadığı yer değişkenine göre siyasal ifade alt boyutunda [F(2-517)=543:P>0,05], siyasal tartışmalara katılma alt boyutunda [F(2-518)=1,512:P>0,05], politika takip alt boyutunda [F(2-518)=1,624:P>0,05], propaganda, yürüyüş ve grev alt boyutunda [F(2-518)=636:P>0,05], yerel yönetim ve yardım alt boyutunda [F(2-518)=497:P>0,05], siyasi temsilciler ile etkileşim alt boyutunda [F(2-518)=1,633:P>0,05], kampanya alt boyutunda [F(2-518)=420:P>0,05] istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Gençlerin Dijital Ortamlarda Siyasal Katılımlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi

Tablo 7. Gençlerin Dijital Ortamlarda Siyasal Katılımlarının Anne Eğitim Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi

Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	SD	KO	F değeri	P
Siyasal İfade	Gruplar arası	399,340	5	79,868	1,229	,294
	Gruplar içi	33412,027	514	65,004		
	Toplam	33811,367	519			
Siyasal Tartışmalara Katılma	Gruplar arası	454,438	5	90,888	1,302	,261
	Gruplar içi	35943,570	515	69,793		
	Toplam	36398,008	520			
Politika Takip	Gruplar arası	99,116	5	19,823	,984	,427
	Gruplar içi	10374,235	515	20,144		
	Toplam	10473,351	520			
Propaganda, Yürüyüş ve Grev	Gruplar arası	110,146	5	22,029	2,055	,070
	Gruplar içi	5521,604	515	10,722		
	Toplam	5631,750	520			
Yerel Yönetim ve Yardım	Gruplar arası	27,039	5	5,408	,376	,865
	Gruplar içi	7403,061	515	14,375		
	Toplam	7430,100	520			

Siyasi Temsilciler ile Etkileşim	Gruplar arası	107,443	5	21,489	2,728	,059
	Gruplar içi	4056,496	515	7,877		
	Toplam	4163,939	520			
Kampanya	Gruplar arası	37,792	5	7,558	1,623	,152
	Gruplar içi	2398,411	515	4,657		
	Toplam	2436,203	520			
Toplam	Gruplar arası	4450,647	5	890,129	1,184	,316
	Gruplar içi	387106,251	515	751,663		
	Toplam	391556,898	520			

Tablo 7' de görüldüğü üzere gençlerin dijital ortamlarda siyasal katılımlarının anne eğitim değişkenine göre f siyasal ifade alt boyutu puanı [$F(5-514)=1,229;P>0,05$], siyasal tartışmalara katılma alt boyutu puanı [$F(5-515)=1,302;P>0,05$], politika takip alt boyutu puanı [$F(5-515)=984;P>0,05$], propaganda, yürüyüş ve grev alt boyutu puanı [$F(5-515)=2,055;P>0,05$], yerel yönetim ve yardım alt boyutu puanı [$F(5-515)=376;P>0,05$], siyasi temsilciler ile etkileşim alt boyutu puanı [$F(5-515)=2,728;P>0,05$], kampanya alt boyutu puanı istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

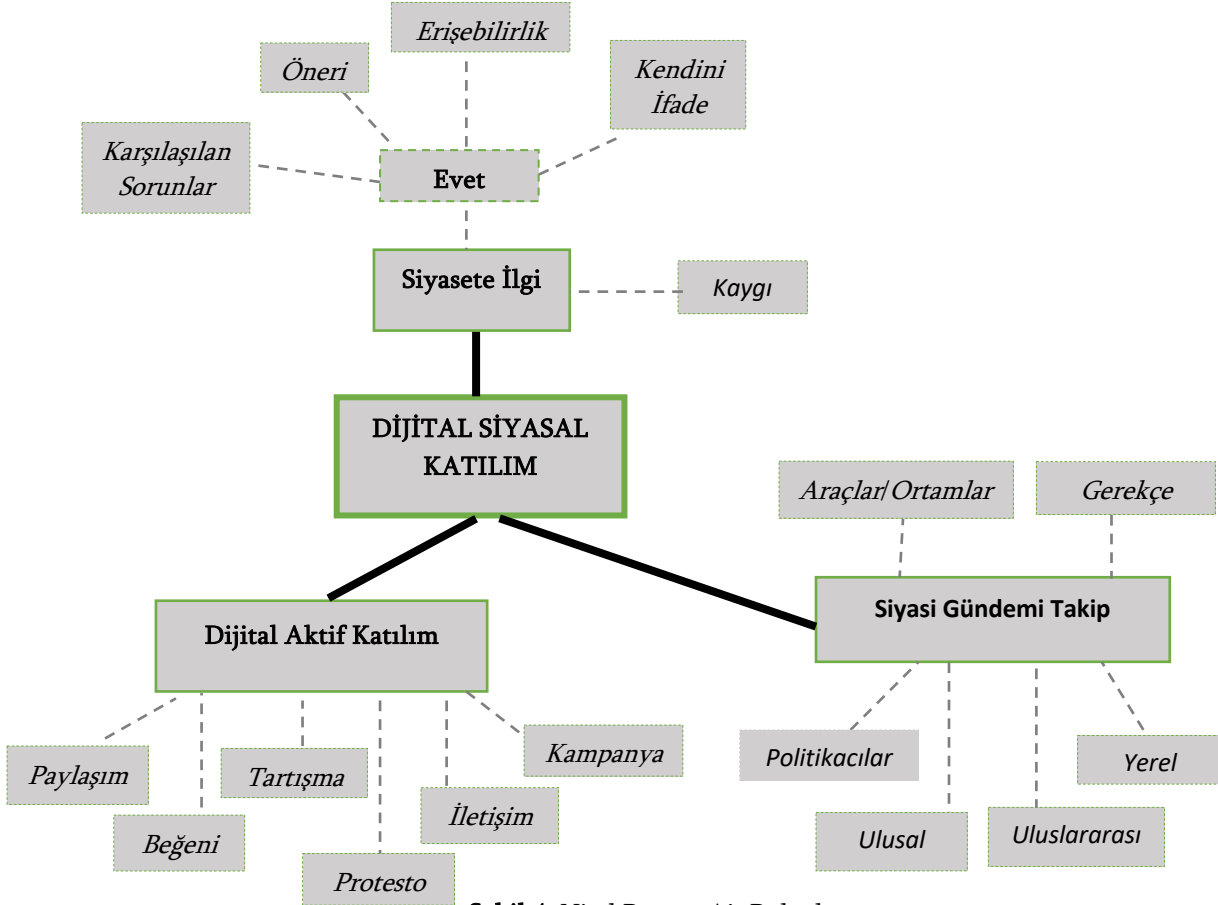
Gençlerin Dijital Ortamlarda Siyasal Katılımlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi

Tablo 8. Gençlerin Dijital Ortamlarda Siyasal Katılımlarının Baba Eğitim Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi

Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	SD	KO	F değeri	P
Siyasal İfade	Gruplar arası	253,079	5	50,616	,775	,568
	Gruplar içi	3358,289	514	65,288		
	Toplam	33811,367	519			
Siyasal Tartışmalara Katılma	Gruplar arası	546,512	5	109,302	1,570	,167
	Gruplar içi	35851,496	515	69,615		
	Toplam	36398,008	520			
Politika Takip	Gruplar arası	50,128	5	10,026	,495	,780
	Gruplar içi	10423,223	515	20,239		
	Toplam	10473,351	520			
Propaganda, Yürüyüş ve Grev	Gruplar arası	59,288	5	11,858	1,096	,362
	Gruplar içi	5572,463	515	10,820		
	Toplam	5631,750	520			
Yerel Yönetim ve Yardım	Gruplar arası	123,187	5	24,637	1,736	,125
	Gruplar içi	7306,913	515	14,188		
	Toplam	7430,100	520			
Siyasi Temsilciler ile Etkileşim	Gruplar arası	93,249	5	18,650	2,359	,050
	Gruplar içi	4070,689	515	7,904		
	Toplam	4163,939	520			
Kampanya	Gruplar arası	16,040	5	3,208	,683	,637
	Gruplar içi	2420,163	515	4,699		
	Toplam	2436,203	520			
Toplam	Gruplar arası	5338,782	5	1067,756	1,424	,214
	Gruplar içi	386218,116	515	749,938		
	Toplam	391556,898	520			

Tablo 8’ de görüldüğü üzere gençlerin dijital ortamlarda siyasal katılımlarının baba eğitim değişkenine göre siyasal ifade alt boyutu puanı [$F(4-514)=775:P>0,05$], siyasal tartışmalara katılma alt boyutu puanı [$F(5-515)=1,570:P>0,05$], politika takip alt boyutu puanı [$F(5-515)=495:P>0,05$], propaganda, yürüyüş ve grev alt boyutu puanı [$F(5-515)=1,096:P>0,05$], yerel yönetim ve yardım alt boyutu puanı [$F(5-515)=1,736:P>0,05$], siyasi temsilciler ile etkileşim alt boyutu puanı [$F(5-515)=2,359:P<0,05$], kampanya alt boyutu puanı [$F(5-515)=683:P>0,05$], toplam puan değeri ise [$F(5-515)=1,424:P>0,05$] istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Nitel Boyuta Ait Bulgular

Şekil 4: Nitel Boyuta Ait Bulgular

Dijital Ortamlarda Siyasete İlgi

Görüşme yapılan gençler, genel olarak kararlarını kendileri alındığı için siyasete ilgi duyduklarını ifade etmişlerdir. Dijital ortamlarda siyasete ilgi duyan katılımcılar bunun nedeni olarak, dijital ortamların kolay erişilebilir olduğunu, günümüzde çeşitli sorunların çözümü ve kendilerini daha rahat ifade edebilmek için siyasete ilgi duyduklarını belirtmişlerdir.

“Bence gençler dijital ortamlarda siyasi konulara ilgi duyuyorlar. Benim gözlemim özellikle twitter gibi sanal ortamlarda gençlerin aktif bir şekilde siyasi konuları konuştuğu yani ben bunu gözlemliyorum. Siyasi konularıda takip ettiklerini düşünüyorum. Zamanla teknoloji hayatımıza daha çok girdiğinde siyasilerin hayatına da girdi diyebiliriz ve siyasi kişiliklerinde artık dijital ortamlarda aktif olarak rol aldıklarını görebiliyoruz.” (EK5).

Gençler özellikle teknolojinin gelişmesi ile artık dijital ortamların daha kolay ulaşılabilir olduğunu, dijital ortamlarda kendi fikirlerini ifade edebildiklerini belirtmişlerdir. Gençler, dijital ortamın günlük yaşama göre daha rahat olduğunu, günlük hayatta dışarıda ifade edemedikleri düşünceleri

dijital ortamlarda rahatça ifade edebildiklerini bu nedenle bu durumun siyasete ilgiyi kolaylaştırıcı bir etmen olduğunu belirtmişlerdir.

“...çünkü dijital ortamlarda daha da güvenilir olduklarını düşünüyorlar hani daha da özgür olduklarını düşünüyorlar hani fikirlerini daha iyi yansıtabiliyorlar dışarıda bu olmuyor çünkü bazı kesimler bir röportaj veya başka bir şey olunca direkt başka konulardan konuşmaya başlıyorlar yani bu yüzden gençler dijital ortamlardan siyasi konuları takip etmeye ilgi duyuyorlar.” (EK3).

Görüşme yapılan gençler siyasete ilgi duymalarının bir diğer önemli nedeni olarak yaşadıkları sorunları belirtmişlerdir. Bu sorunların başında ekonomik sorunlar gelmektedir. Gençlerin sıklıkla değindikleri ekonomik sorunların başında işsizlik gelmektedir. Birçok katılımcı bu bağlamda üniversite mezunu olmalarına rağmen iş bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların ifade ettiği diğer ekonomik sorunlar ise özellikle öğrenim sürecinde almış oldukları kredi, burs ve bunların geri ödemesine ilişkin yaşadıkları sorunlardır. Gençler bu karşılaştıkları sorunları dijital ortamlarda ifade ettiklerini ve bunlara ilişkin kararları takip ettiklerini vurgulamışlardır.

Kaygı

Araştırmaya kapsamında yer alan bazı kadın katılımcılar, siyasete ilgi duymadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun nedeni olarak ülkede gençlerin düşüncelerine değer verilmediğini, siyasetçiler ile iletişim kurma ve erişebilirlik konusunda sorunlar ve kaygılarının olduğunu ifade etmiştir. Siyasete ilgi gösteremediklerini ifade eden kadın katılımcılar bazı kaygılarla siyasete ilgili duymadıklarını veya aktif katılım sağlayamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu katılımcılar siyasete ilgi duyan kadınların çevre baskısına maruz kalacaklarını ve hoş karşılanmayacaklarını düşünmektedir. Bu nedenle de bu doğrultuda siyasete soğuk baktıklarını ve apolitik bir düşünceye büründüklerini ifade etmişlerdir. Kadın katılımcılar, kendilerinin siyasi fikirlerini özgür bir şekilde söyleyemediklerini, aktif ve istekli siyaset yapamadıklarını çünkü bu durumun kendilerine ileride bir engel olarak karşılına çıkacağını belirtmişlerdir.

“Kişiden kişiye değişebilir. Kimileri çok seviyor olabilir ancak ben fazla bir ilgi duymıyorum. Türk toplumunda kadının ve siyasetin konumu belli. Bu nedenle ben uzak durmak isteyenlerdenim (KK3).

Bazı gençler ise dijital ortamlardaki güvenilirliğe ilişkin kaygılarını dile getirmişlerdir. Katılımcılar ilk olarak dijital ortamlarda güvenilir hesaplara itibar edilmesi gerektiğini, dijital ortamlarda ciddi düzeyde bilgi kirliliğinin olduğunu ifade etmişlerdir. Görüşmeye katılan bazı gençler sosyal medyada çok fazla sübnimnal mesajlar içeren mizah, kara mizah sayfalarının olduğunu bunlara dikkat etmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Gençlerin siyasi görüşlerini güven içerisinde, endişe duymadan aktif olarak ifade edebilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Gençler dijital ortamların kontrollü, güvenilir ve erişilebilir olması gerektiğini böylece dijital ortamlarda güvenilir ve özgür bir biçimde fikirlerini rahatlıkla dile getirebileceklerini bunun da onların gelişimi açısından olumlu sonuçlar vereceğini vurgulamışlardır.

Dijital Ortamlarda Siyasi Gündemi Takip

Gençler, siyasi gündemi dijital ortamlardan takip ettiklerini belirtmişlerdir: Gençler, siyasi gündemin çok hızlı bir şekilde değişmesinden, ülkemizin stratejik konumundan, yerel/ ulusal/ uluslararası konuların birbiri ile ilişkili olmasından ve kendi hayatları açısından, dijital ortamlardan siyasi gündemi takip ettiklerini ifade etmişlerdir. Görüşme yapılan gençler özellikle dijital ortamlardan ülke gündemini yoğun bir şekilde takip ettiklerini ülkemizin siyasi gündeminin günlük olarak değiştiği, gündemdeki konuların yoğunluğu, siyasilerin bir konuda ne söylediği, diğer siyasinin ne yanıt verdiği, nasıl davrandığı vb. konularda fikir sahibi olmak için gündemi takip ettiklerini belirtmişlerdir. Bilinçli bir Türk genci olarak da siyasi gündemi takip edip ulusal bilince

sahip olmaları gerektiğini ve vatandaşlık görevlerini yerine getirirken daha bilinçli olmaları açısından gündemi takip etmeleri gerektiği noktasında görüşler bildirilmişlerdir. Katılımcılar siyasi gündemi takip etmelerinde, bir siyasi karar verme noktasında kendilerini bilgilendirme açısından takip ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan bazıları ise kişisel hayatları için gündemi takip ettiklerini belirtmişlerdir.

“Evet takip ediyorum. Twiteerdan, instegramdan diğer siyasi haber sayfalarını takip ediyorum, gündemden düşmemek için hani gündemle ilgili bir haber vs. olduğunda bunları takip edeyim, bilgim olsun en azından ülkede ne değişiyor, çünkü bizim ülkemizde siyaset gündemi günlük olarak değişen bir konu, çok çabuk değişiyor.” (EK1).

Politikacılar

Araştırmaya katılan gençlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde, dijital ortamlardan en çok takip ettikleri kişileri genel olarak; cumhurbaşkanı, milletvekilleri, siyasi kişilikleri, parti liderleri, büyükşehir belediye başkanları, belediye başkanları, bürokratlar, il başkanları ve avukatlar şeklinde sıralayabiliriz. Gençler bu kişilerin görüşlerini, yaptıkları ve yapacakları faaliyetleri, gençlere fayda sağlayacak açıklamaları ve gündemi yakından takip etmek amacıyla takip ettiklerini ifade etmişlerdir.

“ ... desteklediğim görüşleri daha çok takip ediyorum. Cumhurbaşkanı, belediye başkanlarını takip ediyorum genel olarak, yerelde ne yapıyorlar merak ediyorum, bir ikincisi de milletvekillerini takip ediyorum yine yaptıkları açıklamalar, sundukları yasa tasarısı ve medyada nasıl göründükleri benim için gerçekten çok önemlidir.” (KK6).

Yerel Gündem

Dört kadın katılımcı ve dört erkek katılımcı dijital ortamlar üzerinden takip ettikleri, ilgilendikleri konular içerisinde yerel konuların olduğunu uluslararası konuların yerel konulardan daha sonra geldiğini bu nedenle yerel konuları takip ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu katılımcıların yerel konular kapsamında; il ve ilçelerindeki yaşanan siyasi durumlar, yerel siyasetçilerin yaptıkları açıklamalar, il ve ilçe genelinde neler olduğu, yerel siyasetçilerden istekleri, şikayetleri, yerel ekonomi, yerel basında yayınlanan siyaset ile ilgili konuların yapılan röportajların dikkatlerini çektiğini ifade etmişlerdir. Yerel yönetimi takip eden bu gençler yerel ekonomik faaliyetleri yakından takip etmek için, yaşadıkları il ya da ilçedeki ekonomik yatırımlar ve yaşanan gelişmeler hakkında bilgilenmek amacıyla yerel konuları takip ettiklerini belirtmişlerdir.

“ ... yerel genelde çünkü başka toplumları pek değil hani bu benim yaşadığım toplumun konuları daha çok ön planda olduğu için hani ben yurtdışında değilim burada yaşadığım için buradaki gündemi takip etmeyi daha çok seviyorum yurtdışı beni pek içerisine alan bir konular dönmüyor. (EK3).

“ ... yerel ve ulusal haberler aslında daha çok ilgimi çekiyor. Çünkü bu ülkede yaşayıp bu ülkenin sorunları ile ilgilenmek birçok noktada kendi geleceğimizi daha çok etkileyeceği için o tarz konuları takip ediyorum. Aynı zamanda kadın hakları, çocuk hakları, istismar davaları daha çok ilgimi çeken konular arasında. (KK6).

Ulusal Gündem

Katılımcıların hepsi dijital ortamlar üzerinden ulusal siyasi gündemi takip ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar dijital ortamlarda hem destekledikleri görüşleri hem de muhalif görüşleri takip ettiklerini belirtirken, muhalif görüşleri takip etme nedenlerini de şu şekilde açıklamışlardır: Gençler, muhalif görüşleri de bilmeleri gerektiğini iki görüşün artılarını ve eksilerini karşılaştırma yapmak ve kendi görüşünü daha iyi öğrenmek açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Gençlerin yoğunlaştığı ulusal konular incelendiğinde hepsinin ulusal konular hakkında bilgilenmek amacıyla dijital ortamlardan gündemi takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Gençler, ülke gündemini

yakından takip etmek, ülke siyaseti hakkında neler olup bittiğini, meclis çalışmalarını, milletvekilleri faaliyetlerini ve ulusal ölçekte ortaya çıkan sorunları yakından takip etmek amacıyla dijital ortamları aktif bir şekilde kullandıklarını ve daha çok bu mecralardan bilgi aldıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca genç katılımcılar, kadın hakları, istismar davaları, kadın cinayetleri, çocuk hakları, hayvan hakları, hastalıklar, siyaset, mezun olduğu bölümden kendi mesleğini yapacak iş olanaklarına ulaşamama, çevre ve doğa ile ilgili konularla da ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Gençler bu konular hakkında bilgilere, açıklamalara her an ulaşılabilir olmasından dolayı dijital ortamlardan gündemi takip ettiklerini açıklamışlardır.

“Çünkü bu ülkede yaşayıp bu ülkenin sorunları ile ilgilenmek birçok noktada kendi geleceğimizi daha çok etkileyeceği için o tarz konuları takip ediyorum. Aynı zamanda kadın hakları, çocuk hakları, istismar davaları daha çok ilgimi çeken konular arasında. Ekstra seçim dönemlerinde kesinlikle takip ederim.” (EK6).

Araçlar

Araştırmaya katılan gençlerin tamamı sosyal medya araçlarını ve diğer dijital olanakları kullandıklarını belirtmişlerdir. Gençlerin en sık kullandıkları dijital ortamlar twitter, instagram, facebook, whatsapp, haber sayfaları, change.org, youtube şeklinde sıralanmaktadır. Gençler dijital ortamlar içerisinde en fazla twitter’ı kullandıklarını belirtirken, bunun nedeni olarak; twitter’da yorum yapmanın, paylaşım yapmanın, destek olmanın, siyasi konuları takibin ve siyasilere rahat ulaşabilmenin diğer ortamlara göre daha özgür ve rahat bir ortam olmasından dolayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Gençlerden bazıları ise bir sosyal girişim olarak change.org kampanya platformunu kullandıklarını ifade etmişlerdir. Dünya çapında uluslararası bir kurum olan ve geniş katılımcısı olan bu platformun Türkiye’de de kullanıcılarının bulunduğu büyük ve açık kaynaklı imza kampanyası platformudur. Bu platform bireylerin kendi çevrelerinde ve dünyada görmek istedikleri değişimleri gerçekleştirebilmek amacıyla küresel olarak başlattığı dünyanın en kapsamlı imza kampanyası projesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de change.org aracılığı ile başlatılan imza kampanyalarının başında hayvan hakları, ekonomik adalet, kadın hakları, cinsel istismar kampanyalarının olduğu görülmektedir.

“ ... özellikle Twitter’dan. Başka dijital ortamlarda da oluyor ama en sağlıklı Twitter oluyor. Çünkü bütün siyasilerin kullandığı mecra orası oluyor.” (EK4).

“ ... internet ortamından özellikle sosyal medyadan daha çok takip ediyorum.” (KK3).

Dijital Aktif Katılım

Dijital ortamlarda siyasi paylaşım

Araştırmaya katılan bazı gençler, genel olarak dijital ortamlarda siyasi içerikli paylaşımlar yaptıklarını belirtmişlerdir. Gençler dijital ortamda siyasi içerikli paylaşımların ve siyasi konuların dikkatlerini çektiğini ifade etmişlerdir. Siyasi konular kapsamında gençlerin dikkatlerini çeken konular ulusal siyaset, siyasi düşünceler hakkında yapılan paylaşımlar, güncel siyaset hakkında yapılan tartışmaları olarak örnek verebiliriz. Gençler, kendilerinin de siyasi paylaşımlarda bulduklarını ifade etmişlerdir. Herkesin bir siyasi fikrinin olduğunu, olumlu konularda ya da destekledikleri ideolojilere yönelik olarak paylaşımları olduğunu belirtmişlerdir.

“Evet yapıyorum. Gündemimizde o gün neler oluyor; mesela doların kaç olduğu genelde bu sene zaten gündemde hep bu vardı. Ondan sonra hani seçimler yaklaşıyor. Bu konulara ait düşüncelerimi bazen paylaşıyorum” (EK3).

Araştırmaya katılan bazı katılımcılar ise dijital ortamlardan siyasi paylaşımların dikkatlerini çekmediğini ve bu tarz konularda paylaşım yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun nedenini ise şu şekilde açıklamışlardır: Siyasi düşüncelerini ifade etmenin, dijital ortamlarda paylaşmanın

politik olmakla ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Günümüz şartlarında gençler, birçok çekincelerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çekincelerini şu şekilde sıralamışlardır: gelecek kaygısı, güvenlik kaygısı ve paylaşımlarının amacından saptırılabilceği kaygısı vb. Gençler, nedenlerle kendilerinin apolitik olmaya yöneldiklerini ifade etmişlerdir. Gençler ayrıca dijital ortamların özgür bir ortam olduğunu belirtirlerken bu nedenlerden dolayı siyasi içerikli paylaşım yapmak istemediklerini belirtmişlerdir.

Dijital ortamlarda siyasi paylaşım konusuna hiç girmiyorum, eleştirel söylemlerde bulunduğumuz zaman bazı riskler oluşuyor bu nedenle daha çok kişisel hayatıma ilişkin paylaşımlarda bulunuyorum (KK6).

Dijital Ortamlarda Siyasi Paylaşımları Beğeni

Araştırmaya katılan bir çok genç, genellikle dijital ortamlardaki siyasi içerikli paylaşımları beğendiklerini belirtmişlerdir. Gençler aktif sosyal medya kullanıcısı olduklarını, bu ortamlarda, kendi düşüncesinde olan siyasilerin ve tanınmış kişilerin paylaşımlarını beğendiklerini, o kişilerin düşünce ve görüşlerini desteklediklerini belli etmek amacıyla beğeni yaptıklarını ifade etmişlerdir. Gençler dijital ortamlarda siyasetçileri, daha çok Twitter ortamından takip ettiklerini belirtirken, beğenme butonunun da twitter ortamında artık aktif olmasını gerektiğini, çünkü beğeni kadar beğenilmeyen düşünce ve görüşün bu yolla belirtilmesi gerektiğini bu yolla siyasetçilerin olumsuz geri dönüşler karşısında kendilerini öz yargılama yaparak daha objektif davranabileceklerini ifade etmişlerdir.

“Evet yaparım beğenirim de dislike da yaparım hım... bu görüşlere bağlı kendi görüşüme uygun olanı beğenirim uymayanı da beğenebilirim yani o duruma bağlı ne ile karşılaştığıma bağlı aslında.” (KK3).

Gençlerden bazıları, dijital ortamlarda siyasi içerikli konularda beğenilerde bulunmadıklarını ifade etmişlerdir. Çünkü kendilerine muhalif görüşteki ideolojilerin olduğunu bu ideolojilerin düşünce ve yorumlarını desteklemediklerini belirtmek için hiçbir beğenide bulunmadıklarını belirtmişlerdir.

Dijital Ortamlarda Siyasi Tartışma

Araştırmaya katılan gençler, dijital ortamlardan siyasi konular üzerine yapılan tartışmalara katılıp düşüncelerini açıkça ifade edeceklerini, karşılıklı tartışabileceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca gençler, dijital ortamlar üzerinden siyasi tartışmalara katıldıklarını, düşüncelerini bir çekince olmadan ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Gençlerin dijital ortamlardan tartışmalara katıldığı siyasi konuları, kendi desteklediği ideolojide olmayan kişilerle daha çok tartıştıklarını belirtirken, kendi ideolojisinden olan kişilerle de tartıştıklarını ifade etmişlerdir. Dijital ortamlarda siyasi konularda tartışılan kişi ya da gruplar incelendiğinde, ulaşılan sonuç genellikle yakın arkadaş grupları, çekirdek aile üyeleri, yakın akrabalar, güvendikleri kişiler, sabit fikirli kişiler ve muhalif kişiler olduğudur. Gençler dijital ortamlarda daha çok güvende hissedecekleri kişiler ile daha özgür bir şekilde tartışmaya girdiklerini, kendilerini rahat ifade ettiklerini, bu nedenle güvenin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

“Dijital ortamlarda siyasi konuları tartışırım. Dediğim gibi siyasal bir ortam herkes düşüncelerini özgür bir biçimde ifade edebildiği bir ortamda tabii ki de tartışırım. Çünkü insanların bilgi alışverişi yapması insanların birbirleri ile etkileşim halinde bulunması benim için önemli ve ben burada kendimi geliştirmeyi hedefliyorum. ” (EK6).

Araştırma kapsamında bazı genç katılımcılar, dijital ortamlarda siyasi içerikli konularda tartışmalara katılmayacaklarını belirtmişlerdir. Çünkü, bir ideoloji için bir diğer kişi ile tartıştığında sanki o ideolojinin destekçisi, onun savunucusu gibi algılanmaktan çekindiklerini bu nedenle tartışmalara katılmayacaklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar ise, dijital ortamlarda güvenlik açığının

olduğunu, sözlerinin çarpıtılabileceği düşüncesinin olduğunu belirtmiştir. Bu gibi nedenlerden dolayı dijital ortamlarda siyasi konularda tartışmamayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Gençlerin büyük bir kısmı, dijital ortamlarda anonim hesaplar ile siyasi içerikli tartışmalara katılmadıklarını belirtmişlerdir.

“Hayır. Böyle yine dediğim gibi devir kötü. Siyasi konuları dijital ortamlarda paylaşmam, tartışmam da. Tartışmam çünkü dediğim gibi dijital ortam bir güvencesi yok, ne olacağı belli değil.” (EK4).

Dijital Ortamlarda Protesto

Araştırmaya katılan gençlerden bazıları, dijital ortamlar üzerinden başlatılan yasal olan kendilerini ve ülkemizi ilgilendiren konularda protesto ve eylemlere katılacaklarını belirtmişlerdir. Gençler, dijital ortamlarda hashtag açılarak, beğeni toplayarak ya da change.org üzerinden imza ile protesto ve eylemlere aktif katılım sağladıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan tüm katılımcıların üzerinde hemfikir oldukları görüş, dijital ortamlar üzerinden başlatılan protesto ve eylemlerin yasal olması ve anayasaya aykırı olmamasıdır. Gençler yasal olmayan protesto ve eylemlere hiçbir şekilde katılmayacaklarını ve destek vermeyeceklerini belirtmişlerdir.

“Evet aslında katılıyorum, protesto değil de bir eylemde bulunmak gerekiyorsa yaparım paylaşımında bulunurum.” (KK3).

“...evet twitter üzerinden genellikle hastag açılır, oralarda eğer ki ülke gündemi ile ilgili, bazen de mesleğimizle alakalı da olabiliyor.” (EK2).

Araştırmaya katılan gençlerden bazıları, dijital ortamlardan protesto ve eylemlere hiçbir şekilde katılım sağlamayacaklarını ifade etmişlerdir. Gençler, neden katılmayacaklarını ise şu şekilde açıklamışlardır: Dijital ortamlardan başlatılan yasal olsa dahi herhangi bir protesto ve eylemin başka yönlere çekilebileceğini ve bunun kendileri üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabileceği endişelerinin olduğunu ifade etmişlerdir.

“Dijital ortamlardan eylemlere veya protestolara çok katılmıyorum. Dijital ortamdan protestonun çok da yararlı olabileceğini, amacına ulaşamayacak orada kalacak.” (EK1).

Dijital Ortamda Siyasiler ile İletişim

Araştırmaya katılan gençlerden bazıları, dijital ortamlar üzerinden siyasiler veya bürokratlar ile iletişime geçtiklerini belirtmişlerdir. Gençler dijital ortamlar üzerinden iletişime geçtikleri siyasilerin daha çok yerel siyasetçiler ve bürokratlar olduğunu belirtmişlerdir. Gençler, bu durumun nedenini şu şekilde ifade etmişlerdir: Yerel siyasetçiler ve bürokratlar ile iletişimin daha kolay olduğunu çünkü kendilerine ulaşma yollarının çok daha fazla olduğunu, rahatça istek ve şikayetlerini DM, tweet, mesaj yoluyla iletebildiklerini ifade etmişlerdir.

“Evet geçtim. Bir büyükşehirin belediye başkanı ile iletişime geçmiştim. Twitter’den yazmıştım, iletişime geçtim.” (KK6).

Gençlerden bazıları, dijital ortamlarda siyasiler ile iletişime geçmediklerini ifade etmişlerdir. Bu durumu şu şekilde açıklamışlardır: Siyasi partiler, siyasi parti liderleri, milletvekilleri ve takipçisi çok olan siyasilerle iletişimin yerel siyasetçilere göre çok daha zor olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumun nedenini ise şu şekilde açıklamışlardır; milyonlarca takipçisi olan bir siyasi kişiliğe bir gün içerisinde milyonlarca DM, mesaj, tweet, retweet geldiğini bunlara dönüş yapmanın imkansız olduğunu bilincinde olduklarından iletişime geçme isteklerinin olmadığını ifade etmişlerdir.

“Yok hayır öyle bir çabada bulunmadım, öyle bir çabada bulunacağımı da düşünmüyorum. Dönüt alabileceğimi de pek sanmıyorum” (EK4).

Dijital Ortamlarda Kampanyalar

Araştırmaya katılım sağlayan bazı gençler, çeşitli konularda dijital ortamlar üzerinden kampanyalara destek verdiklerini ve vereceklerini ifade etmişlerdir. Gençler, ayrıca gerekli olursa kampanya başlatabileceklerini belirtmişlerdir. Gençlerin destek verecekleri kampanyaların çeşitli konuları kapsadığını ve bu kampanyaların konularının genellikle siyasi parti kampanyaları, çevre sorunları, iklim değişikliği, su kirliliği, kadına şiddet, hayvan hakları, SMA hastası çocuklar, Lösemi hastası çocuklar vb. için başlatılan kampanyalar olacağını ve bu kampanyalara katılım sağlayacaklarını ifade etmişlerdi. Genç katılımcılar, çevre sorunları, su kirliliği, kuraklık, iklim değişikliği için başlatılan ve gelecek nesillere temiz bir doğa bırakmak, kaliteli bir çevrede yaşam sürdürmek amacıyla çeşitli kuruluşlar ve kişilerin başlattığı kampanyalara da destek verdiklerini ifade etmişlerdir.

“Dijital ortamlarda kampanya evet başlatırım. Şöyle ki çevremde ihtiyacı olan insanlar olsun veya bir hastalıktan dolayı şey olsun onlara destek vermekten asla çekinmem kesinlikle sonuna kadar da elimden kendi elimden geldiği kadar desteğimi veririm.” (EK3).

Katılımcıların bazıları ise dijital ortamlarda yeni bir kampanya başlatma konusunda çok da istekli olmadıklarını ifade etmişlerdir. Gençler, kampanya başlatıp kampanyayı yürütmenin görüldüğü kadar kolay bir faaliyet olmadığını, başlatılan kampanyanın bir sorumluluk gerektirdiğini ve zaman açısından sıkıntılarının olabileceğini belirtmişlerdir.

“Yok. Genel olarak kampanya daha önce hiç başlatmadım hani çok böyle ihtiyacım olmadı olmadığı sürece bir kampanya başlatmayı düşünmüyorum.” (KK2).

Sonuç

Gençlerin dijital ortamlarda politik katılımlarının araştırıldığı bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmanın nicel sonuçları, gençlerin daha çok orta düzeyde politikaya ilgili duydukları gençlerin önemli bir bölümünün ise politikaya ilgi duymadıklarını ortaya koymaktadır. Araştırmanın nitel sonuçları, gençlerin politikaya yüksek düzeyde ilgili olmamasının temel nedeninin sahip oldukları bazı kaygılar ve görüşlerine değer verilmemesi olduğunu ortaya koymaktadır. Gençlerin en önemli kaygıları, çevre baskısına maruz kalma ve politik görüşlerinin gelecekte önlerine engel olarak gelmesidir. Türkiye’de farklı zamanlarda yapılan birçok araştırma da gençlerin siyasete olan ilgilerinin düşük düzeyde olduğunu göstermektedir (Varlık ve Sümer, 2022; Çavuşoğlu ve Pekkaya, 2016; Tunçer, 2014; Tar, 2014; Lüküslü, 2009; Kutlu, 2018; Yüceel, 2019). Türkiye’de en son olarak 2023 başkanlık seçimleri öncesinde gerçekleştirilen bir çalışma, gençlerin siyasi katılım düzeyinin düşük olduğunu ve daha çok izleyici faaliyetleriyle sınırlı kaldığını ortaya koymuştur. Çalışma, gençlerin siyaseti ağırlıklı olarak sosyal medya aracılığıyla dijital ortamlarda takip etmeyi tercih ettiğini, ancak ne geleneksel ne de dijital platformlarda siyasi geçiş veya gladyatör faaliyetlerine katılmayı tercih etmediklerini göstermektedir (Kuş, Elvan ve Ozan, 2024). Liberal demokrasiyi benimseyen ülkeler dahil birçok ülkede yapılan araştırmada gençlerin politik katılımının son yıllarda kaygı verici düzeyde olduğu bilinmektedir. Ancak Türkiye’de gençlerin politik katılımının düşük olmasının Türkiye’nin tarihi ve sosyo-politik yapısı ile yakından ilişkilidir. Ülkemizde kişisel tercih ve kaygıların yanında, yakın tarihte yaşanan siyasi olaylar, çatışma ve tartışmalar politik katılım önündeki engellerden biridir. Özellikle günümüz gençlerin ebeveynleri Türkiye’de 1970, 1980 ve 1990’lı yıllarda çeşitli politik çatışmaları ve askeri darbelere şahit olmuşlardır. Bu dönemde vatandaşların almış olduğu birtakım cezalar ya da kısıtlamalar, Türkiye’de siyasete soğuk bakılmasına, bireylerin yaşanan toplumsal olaylar karşısında dahi sessiz kalmasına neden olabilir. Bu dönemde yaşanan politik çatışmalar Türkiye’de pasif bir vatandaş algısını pekiştirmiştir. Bu nedenden dolayı Türkiye’de aileler çocuklarının siyasi konularda, politik okuryazarlık konusunda

ya da toplumsal herhangi bir olayda yer almalarını istemezler ve pasif kalmaları konusunda gençlere telkinlerde bulunmaktadır (Kuş, 2013; Kuş, 2019). Aileler, gençlerin siyasi konulara, politik okuryazarlık becerisini geliştirmeye karşı olumlu tutum sergilemek yerine bu durumdan uzak durmalarını tercih etmektedir. Aile büyüklerinin telkin ve bilgileri ile büyüyen bireyler onların politikaya bakış açıları ile yönlendirilebilir bir durumda kalmalarıdır.

Bu araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç sınırlı sayıda genç, dijital ortamlarda politikaya yüksek düzeyde ilgi duymaktadır. Bu gençler özellikle teknolojinin gelişmesi ile birlikte artık dijital ortamlardan politik konulara, gündeme, siyasetçilere daha kolay ulaşılmasından dolayı ilgi duymakta ve politik gündemi yakından takip etmektedirler. Bu gençler özellikle kendilerini ilgilendiren konularda yaşanan gelişmeleri takip etmek açısından politikaya ilgi duymaktadırlar. Ayrıca gençler dijital ortamlarda kendilerini daha rahat ifade edebilmektedir. Yapılan bazı araştırmalarda da gençlerin dijital ortamlarda siyasete olan ilgilerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (Hafizoğlu, 2021; Çam, 2018; Şener ve Çağlar, 2020; Yıldız, 2014; Büyüktosunoğlu, 2013; Altuntaş, 2019; Akhan, 2011; Sezdirmez, 2008). Bu durumun temel nedeni, günümüz teknoloji ve iletişim alanındaki gelişmeler doğrultusunda da yaşamımızın her alanına giren iletişim teknolojileri ile artık politikaya olan ilgi dahi geleneksel ilgiden postmodern ilgiye dönüştürmesi olabilir. Özellikle internetin sağladığı imkanlar gençlerin politik takibini kolaylaştırmaktadır. Ancak bu araştırma sonuçları internet kullanımının gençlerin politik katılımını artırdığı sonucunu ortaya koymamaktadır. Araştırmanın nicel sonuçları, gençlerin dijital ortamlarda *siyasi gündemi, hükümet politikalarını, siyasilerin kamuoyu açıklamalarını, yerel yönetimlerin hizmetlerini* takip ettiklerini göstermektedir. Ölçeğe ilişkin alt boyutlar incelendiğinde de en yüksek ortalamanın “*politika takip*” boyutuna ait olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar bize gençlerin dijital ortamlarda aktif politik katılımdan daha çok politika takip boyutunda olduğunu ortaya koymaktadır. Siyasi gündemin hızlı bir şekilde değişmesi, gençleri ilgilendiren konular, yerel ve ulusal siyaset, uluslararası gündem, siyasetçilerin açıklamaları gibi pek çok konunun dijital ortamlardan ulaşılabilir olması gençlerin politikayı takip etmeleri açısından olumlu bir durumdur. Yapılan diğer bazı araştırmalarda da gençlerin dijital ortamlarda politik gündemi yakından takip ettiklerini göstermektedir (Özden, 2020; Göksu, 2015; Erdoğan, 2019; Topbaş, 2009; Bayram, 2017; Tütünsatar, 2020; Varlık, 2022). Araştırmanın nitel sonuçları da gençlerin politikaya katılım düzeylerinin takip basamağında olduğunu göstermektedir. Gençlerin, siyasi gündemi en fazla twitter üzerinden takip etmektedir. Bu durumun nedenlerini twitter ortamında rahat siyasi yorumlar yapıyor olması, paylaşım yapmanın, siyasiler ile iletişimin diğer dijital platformlara göre daha kolay olması, siyasi gündemin hızlı değişmesi twitter’den anında gündem hakkında bilgiye ulaşılması olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan diğer araştırmalarda da gençlerin dijital ortamlarda siyasal gündemi en fazla twitter’den takip ettiklerini göstermektedir (Yaşar, 2021; Çolak, 2020; Güler, 2016; Meriç, 2014; Tütünsatar, 2020; Arslan ve Ebrin, 2021).

Araştırma sonucunda, gençlerin dijital ortamlarda siyasal katılımları cinsiyete göre siyasal ifade, “*politika takip*”, “*propaganda*”, “*yürüyüş*”, “*grev*” ve “*kampanya*” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığını ancak erkeklerin ortalamalarının daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. “*siyasal tartışmalara katılma*”, “*yerel yönetim*” ve “*yardım*”, “*siyasi temsilciler ile etkileşim*” alt boyutlarında ise erkekler lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın nitel sonuçları erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha fazla siyasal katılım gösterdikleri tespit edilmiştir. Yapılan diğer araştırmalarda da erkeklerin lehine olduğunu göstermektedir (Çolak, 2021; Çakan, 2017; Altın ve Kasımoğlu, 2018; Keser, 2017; Özkaynar, Altunışık ve Yolcu, 2017; Tekin, 2015; Çağlar ve Asıgbulmuş, 2017; Özyurt, 2010). Erkeklerin internet kullanma sıklıkları, teknolojik araçları daha fazla kullanmaları, siyasete daha ılımlı bakmaları, siyasi konuları pek çok ortamda, özellikle de arkadaş çevresinde rahatlıkla tartışabilmeleri, siyasi bilgi alışverişinde bulunabilmeleri,

ekonomik özgürlüklerinin olması gibi nedenler kadınlara oranlara daha fazla politikaya ilgi duymalarına neden olabilir. Erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre siyasi katılım konusunda daha aktiflerdir. Örneğin, siyasi partiye üyelik, gençlik meclislerinde görevler alma, gençlik kolları faaliyetlerinde çalışma, siyasi tartışmalara katılma, siyasi temsilciler ile iletişime geçme, yerel yönetim faaliyetlerini takip ve yardım, seçim anketlerine katılma daha birçok faaliyette görev alıp, gönüllü bir şekilde hem geleneksel hem de dijital olarak aktif bir şekilde yer almaktadırlar. Türk toplum yapısı olarak ataerkil bir yapının üyeleri olmamızdan dolayı erkek egemen bir toplumun varlığı ve kabul görmüşlüğü, kadınların siyasi konularda kendilerini geri plana çekmesi, erkeklerin bu konuda söz sahibi olduklarını, onların düşüncelerine saygı duymaları gerektiği kültürle yetişmiş olmaları da kadın katılımcıları geri plana düşürmektedir. Cinsiyet açısından bakıldığında zaman zaman kadınların daha çok ev içi ile ilgilendiği, ev işleri çocuk bakımı ve eğitimi, vb. konular ile ilgilenirken, erkeklerin ev dışı işler ile ilgilendiği ve bu sayede daha çok sosyalleşebilmesi erkekleri daha her türlü açıdan daha avantajlı konuma getirmektedir.

Bu çalışma, gençlerin siyasete genelde orta düzeyde ilgi gösterdiğini, ancak birçoğunun sosyal baskılar ve politik görüşlerinin olası sonuçlarından duydukları endişeler nedeniyle siyasetten uzak durduğunu ortaya koymuştur. Dijital platformlar gençler için önemli bir alan sağlasa da çoğu genç, aktif katılımdan ziyade politik gündemi takip etmekle sınırlı kalmaktadır. Cinsiyet temelli farklılıklar dikkat çekici olup, erkekler kadınlara kıyasla daha aktif bir siyasi katılım göstermektedir. Bu bulgular, gençlerin siyasi farkındalığını artırmak ve kaygılarını azaltmak için hedefe yönelik eğitim programları ve aile desteğinin önemini vurgulamaktadır. Politika yapıcılar ve dijital platform geliştiricileri, gençlerin aktif siyasi katılımını teşvik edecek güvenli ve kapsayıcı alanlar oluşturmalıdır. Ayrıca, özellikle kadınların siyasi katılımını engelleyen kültürel ve toplumsal bariyerlerin aşılması, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak açısından kritik bir öneme sahiptir.

Kaynakça

- Akhan, O. (2011). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politika Bilimine Yönelik Eğilimlerinin Belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Altın, E. ve Kasımoğlu, M. (2018). Gençlerin Siyasal Katılımı: Şırnak Örneği. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 6(14), 111-134
- Altuntaş, A. (2019). *Siyasal Katılım Sürecinde Gençliğin Rolü ve Sosyal Medya Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Arslan, G. ve Ebrin, Ö. (2021). Yeni Medya ve Siyasal İletişim. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 6(1), 1-8.
- Bayram, Y. (2017). Gençlerin Siyaset Gündemi Konularına Yaklaşımı ve Medya Kullanım Alışkanlıklarının Belirlenmesi: 15 Temmuz Darbe Girişimi Örnek Olayı. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 887-911.
- Büyüktosunoğlu, T. (2013). *Selçuk ve Dicle Üniversitesi Öğrencilerinin Siyasal Katılma Davranışları Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research : Planning, Conducting, And Evaluating Quantitative And Qualitative Research* (4. Baskı). USA: Pearson Education Inc.
- Creswell, J. W. (2016). *Araştırma Deseni. Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W. (2021). *Nitel Araştırma Yöntemleri. Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. Siyasal.
- Cross, W., & Young, L. (2008). Factors influencing the decision of the young politically engaged to join a

- political party: An investigation of the Canadian case. *Party Politics*, 14(3), 345–369. <https://doi.org/10.1177/1354068807088126>
- Çağlar, N. ve Asıgbulmuş, H. (2017). X ve Y Kuşaklarının Siyasal Davranışında Sosyal Medyanın Etkisi: Gaziosmanpaşa İlçesinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(29), 85-112.
- Çakan, M. (2017). *Değerler Bağlamında Gençlerin Politik Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Çam, A. (2018). *Gençlik Politik Mi, Apolitik Mi? Siyasetin Değişen Doğası: Üniversite Gençliğinin Siyaset Algısı ve Siyasal Katılımı*. (Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Çavuşoğlu, H. ve Pekkaya, M. (2016). Yerel Seçimlerde Genç Seçmenlerin Siyasal Davranışlarına İlişkin Bir İnceleme: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12 (29), 17– 40.
- Çolak, M. (2021). *Z Kuşağının Siyasal Katılım Düzeyleri ve Etki Eden Faktörler Üzerine Bir İnceleme* (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Çolak, R. (2020) *Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Sürecinde Twitter Kullanımı*. (Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Dursun, D. ve Altunoğlu, M. (2013). *Siyaset Bilimi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan, M. (2019). *X-Y-Z Kuşakları ve Siyasal Katılımda Rol Oynayan Faktörler*. (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Euyoupart. (2005). *Political Participation of Young People in Europe-Development of Indicators for Comparative Research in the European Union (EUYOUPART)*. <https://hal-sciencespo.archives-ouvertes.fr/hal-03462230>
- Göksu, V. (2015). *Sosyal Medyanın Kamuoyu Oluşturma ve Siyasal Katılma Üzerine Etkileri: Kuramsal ve Ampirik Bir Analiz*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Güler, A. B. (2016). *Siyasal İletişimde Sosyal Medyanın Yeri: Twitter Bağlamında 2014 Türkiye Cumhurbaşkanlığı Seçim Sürecinde Adayların Sosyal Medya Kullanımı*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Güler, Ş. ve Sezgin, M. (2019). Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği (TSKÖ). *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 517-530.
- Hafizoğlu, Y. (2021). Z Kuşağı Seçmen Davranışları. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4 (2), 141-164. <https://www.tuik.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2023.
- Kapani, M. (2015). *Politika Bilimine Giriş*. Ankara, BB101. 52. Baskı.
- Katz, J. E., & Rice, R. E. (2002). Project Syntopia: Social Consequences of Internet Use. *IT & Society*, 1(1), 166–179. <http://www.ITandSociety.org>
- Keser, A. (2017). *Sosyal Medya Siyaset İlişkisi Sosyal Medyanın Siyasal Katılıma Etkisi Üzerine Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ardahan.
- Kimberlee, R. H. (2002). Why Don’t British Young People Vote at General Elections? *Journal of Youth Studies*, 5(1), 85–98. <https://doi.org/10.1080/13676260120111788>
- Kuş, Z. (2013). Politik okuryazarlık ve aktif vatandaşlık. *Sosyal bilgiler için çoklu okuryazarlıklar*, 208-229.
- Kuş, Z. (2019). *Politik Okuryazarlık*. Aksoy, B. ,Akbaba, B. ve Kılcan, B. (2019). Sosyal Bilgilerde Beceri Eğitimi İçinde, (457), Pegem.

- Kuş, Z., Elvan, Ö., Ozan, H. (2024) "Digital and Traditional Political Participation of High School Students Just Before The 2023 Presidential Election in Turkey", *Citizenship Teaching & Learning*, 19 (1).
- Kutlu, A. (2018). Dönüşen Medya Çağında Siyasal Katılım: İstanbul'da Yaşayan 18-22 Yaş Seçmen Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi Akademia*, 5 (3), 90-106.
- Lin, T. T. C., & Hong, A. H. (2015). Different but not that different: Newmedia's impact on young voters' political participation. In T. H. Tan, A. Mahizhnan, & P. H. Ang (Eds.), *Battle for hearts and minds: Newmedia and elections in Singapore* (pp. 121–142). Toh Tuck Link, Singapore: World Scientific Publishing.
- Lüküslü, D. (2009). *Türkiye'de "Gençlik Miti" - 1980 Sonrası Türkiye Gençliği* (5. Basım.). İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Meriç, Ö. (2014). *Dijital Demokrasi: Türkiye'de Yeni Medya ve Siyasal Katılım*. (Doktora Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Milbrath, L. W. (1965). *Political participation*. Chicago: Rand McNally & Company.
- Özden, M. (2020). *Katılımcı Demokrasi ve Yerel Yönetimlerde Katılım: Trakya Örneği*. (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi. İstanbul.
- Özkaynar, K. Altunışık, R. ve Yolcu, T. (2017). Facebook ve Twitter Kullanıcılarının Siyasal Katılım Eğilimlerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(5), 99-109.
- Özyurt, C. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Davranışları: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri, Balıkesir Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 289-320.
- Quintelier, E. (2007). Differences in political participation between young and old people. In *Contemporary Politics* (Vol. 13, Issue 2, pp. 165–180). <https://doi.org/10.1080/13569770701562658>
- Sezdirmez, A. (2008). *Türk Gençliğinin Gelecek Tasavvuru ve Siyasete Bakışı*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Şener, T. ve Çağlar, N. (2020). Genç Seçmenlerin Siyasete Olan İlgileri ve Siyasal Katılım Açısından Kümellemeleri Üzerine Bir Araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 514-531.
- Tar, Y, Y. (2014). *Siyaset Genç İşi Mi?* Gençlik ve Kültürel Mirasımız Uluslararası Kongre 2, Samsun.
- Tekin, G. (2015). *Gençlerin Siyasal Katılımında Kitle İletişim Araçlarının Rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Topbaş, H. (2009). *David Easton'un Siyasal Sistem Teorisi Bağlamında Türkiye'de Siyasal İletişim ve Siyasal Katılma (Erzurum Seçmeni Üzerine Bir Araştırma)*. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tunçer, P. (2014). *Gençlik ve Siyaset Bilinci*, Gençlik ve Kültürel Mirasımız Uluslararası Kongre 2, Samsun.
- Tütünsatar, A. (2020). *Üniversite Gençliğinin Siyasal Katılımında Sosyal Medyanın Rolü: SdÜ ve Isubü Öğrencileri Üzerine Bir Değerlendirme*. (Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Varlık, F. (2022). *Sosyal Medyanın Siyasal Katılım Davranışına Etkisi: X, Y ve Z Kuşakları Üzerine Bir İnceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Varlık, F. ve Sümer E. F. (2022). Sosyal Medyanın Siyasal Katılım Davranışına Etkisi: X, Y Ve Z Kuşakları Üzerine Bir İnceleme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. 10 (2), 984 – 1018.
- Yaşar, H. İ. (2021). Siyasal İfade Amaçlı Sosyal Medya Kullanım Düzeyinin Siyasal İlgi ve Katılım Üzerinde Rolü: Sosyal Medya Platformları Bağlamında Bir Saha Araştırması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(34), 1173-1203.

Yıldırım. A. ve Şimşek. H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Se

Yıldız, M. M. (2014). *Gençlik ve Siyasal Katılım: Diyarbakır Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Yüceel, M. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılımında Sosyal Medyanın Rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal